

Od břehů Rýna až k česko- moravskému pomezí: spleťtá cesta ke dvojím kompaktátům

Papežství, koncily a české země v pozdním středověku

Basilejská disputace o pražské artikuly (leden–duben 1433)

- Početné husitské poselstvo o třech uskupeních (pražané, táborité, sirotci), mimo **veřejné disputace** též soukromé rozhovory
- J. **Rokycana** X Jan z **Dubrovníka** (kalich), Mikuláš **Biskupec** X Jiljí **Charlier** (trestání hříchů), Oldřich ze **Znojma** X Jindřich **Kalteisen** (svobodné kázání), Petr **Payne** X Jan **Palomar** (panování kněžstva)
- Jednotliví řečníci obvykle přednesli výklad daného artikulu a později i **repliku** na protivníkovy slova – jedna řeč mohla být rozložena do několika dnů, takže nelze vyloučit únavu v řadách obecnosti
- Naplněna zásada soudce chebského, tříměsíční klání **nemá jednoznačného vítěze a poraženého**

Z centra království do Basileje a zase zpátky

- Po disputacích se obě strany snaží najít **kompromisní dohodu o artikulech** – v červnu 1433 v Praze předkládá český sněm legátům formulaci artikulů, přičemž o kalichu se zde píše, že **„est necessaria et precepta“**
- Druhá česká legace do Basileje: Prokop z **Plzně**, Martin **Lupáč**, Matyáš **Lauda z Chlumčan**
- V srpnu 1433 propozice basilejského koncilu: *„Sancta vero mater ecclesia (...) facultatem communicandi populum sub utraque specie **potest concedere et elargiri.**“*
- Čeští poslové nebyli s návrhem obeznámeni – k tomu mělo dojít až při druhé legaci koncilu do Prahy (od října 1433)

„Pražská kompaktáta“ z prosince

1433

- Zástupci husitů zprvu vyjadřují s propozicí koncilu silný nesouhlas, **26. listopadu** však nakonec obě strany dospívají k první verzi **kompaktátní cedule A** (*concordata*)
- Vzápětí sepsány **cedule B a C** (odpovědi legátů na připomínky husitů), dne **30. listopadu** úmluvy stvrzeny stiskem rukou
- **11. prosince 1433** vyhotovena definitivní revize a čistopis husitsko-koncilních úmluv
- Rokycanovy lednové návrhy na změnu dohody o kalichu zamítnuty a český sněm kompaktáta prozatím nepotvrzuje, na druhou stranu se k nim přihlásili **konzervativní husité** (v lednu 1434 **přijati zpět do lůna církve**)

Extra regnum Bohemie: husitské a koncilní legace r. 1434

- **Únor 1434:** třetí česká legace do Basileje a **neúspěšná snaha Martina Lupáče** přesvědčit koncil o husitské teologii kalicha
- Po Lipanech formuluje pražský sněm další znění artikulů (červenec 1434): „*Communio divinissimae eucharistiae sub utraque specie, panis scilicet et vini, utilis multum et saluti expediens, toti credentium populo est necessaria et a domino praecepta salvatore...*“
- **Srpen 1434:** při setkání husitů, legátů koncilu a Zikmunda v **Řezně** se na formulaci dohod z r. 1433 nic nezměnilo, byl navíc **odmítnut pohřeb** jednomu ze členů české delegace

Brněnský sjezd a tzv. císařská kompaktáta

- Zahájen **2. července 1435**, legátům koncilu se podařilo naplnit instrukci, aby **nedovolili jakoukoliv změnu** tří cedulí
- Sepsány dva přidružené dokumenty: ***Littera unitatis et oboedientiae*** (slib českých duchovních) a ***Littera expurgationis*** (oznámení o přijetí míru a zrušení klateb, biskupové zavázáni **světit utrakvistické kněžstvo**)
- **Separátní jednání** české delegace Zikmunda – sepsány první dva dokumenty **císařských kompaktát**, výsady pro Prahu dokonce **zpečetěny**
- „*Aby zřízený podkomoří měst královských byl měštěnin Pražský a skutečně **pod obojí způsobou přijímal**. Mniši, kněžím u far aby nepřekáželi, ani pochovávali mrtvé...*“

Slavnostní vyhlášení kompaktát v Jihlavě

- Po neúspěšném intermezzu ve Stoličném Bělehradě dohodnuto setkání všech stran do katolické Jihlavy
- Další neshody mezi legáty a husity: Čechové triumfují v zahrnutí slůvka *iniuste* do úmluvy o světském panování a **zahrnutí Moravy**, legáti naopak nepřístupují na požadavek **vyhlášení úmluv ve čtyřech jazycích**
- 3. července **pečetění úmluv**, 5. července slavnostně **vyhlášeny** a vzájemně **předány na jihlavském náměstí**
- Cesta k **Zikmundovu uznání králem** – vydána další privilegia císařských kompaktát (např. **uznání nekanonické volby Rokycany arcibiskupem v r. 1435**)

Umělecká představa jihlavského vyhlášení kompaktát r. 1436